

CONSERVAREA ȘI RESTAURAREA LUCRĂRII „COȘ CU CIREȘE” A PICTORULUI NICOLAE VERMONT

Roxana - Gabriela LĂCRARU - TOPOR*

*expert restaurator pictură tempera, ulei și lemn policrom, Firma TOP ROX ART

Abstract: *The "Cherry Basket" painting by Nicolae Vermont is part of the maturity period of the painter's artistic experience. In regards to the state of conservation, this piece impresses especially by the special forms of degradation appeared at the level of the pictorial layer and of the support, these representing a challenge for a paintings restorer, both by the methodological proposals of conservation and restoration and by the operations of actual restoration and their implementation. Also, another challenge has been the use of predominantly organic materials to stop some very complex forms of degradation, which may have been easier to solve with other synthetic materials, which are increasingly used in modern restoration. By reading this article, you will go through every step taken to restore the painting from a structural and aesthetic point of view to a form as close to the initial one as possible, by obtaining a state of conservation as good as possible after the restoration.*

Keywords: restoration, painting, oil colors, canvas.

Cuvinte-cheie: restaurare, pictură, culori de ulei, pânză.

Lucrarea „Coș cu cireșe” provine dintr-o colecție privată și a fost realizată de pictorul român Nicolae Vermont, artist ce a trăit între anii 1866 - 1932 și care a studiat cu maestrul Theodor Aman.

Lucrarea a fost realizată în anul 1926 iar ca tehnică de execuție s-au folosit culori de ulei, aplicate în tentă plată pe pânză preparată cu grund, pe bază de praf de cretă și liant natural. Suportul este constituit din pânză de in cu gren mic, executată la război mecanic și maruflată pe carton. Dimensiunile picturii sunt medii, acestea fiind de 70 cm pe orizontală și 50 cm pe verticală.

Factorii implicați în procesul de degradare și efectele acestora oglindite în starea de conservare a obiectului:

1. Microclimatul impropriu păstrării obiectului;
2. Factorul uman;
3. Posibile vicii de tehnică.

Fig. 1. Imagine de ansamblu înainte de restaurare.

Stratul pictural

La nivelul stratului pictural se pot observa depuneri superficiale de pulberi de praf, pe întreaga suprafață a obiectului și eroziuni ale colțurilor și ale canturilor stratului pictural, ca efect al manipulării neglijente. Principala formă de degradare, izbitoare de vizibilă la o primă examinare, o reprezintă ridicarea stratului pictural odată cu desprinderea pânzei, prin formarea de clivaje ale acestuia și apariția aspectului de „gonflare” a suprafeței picturale. Forma agravantă de degradare în urma acestui fenomen este redată de lacunele stratului pictural, pe aceste zone. Tot o formă agravantă este dată și de efectul pierderii suportului papetar al colțului inferior stâng.

Suportul de pânză

Desprinderea fără acces a suportului de pânză față de cel de carton, cu efect „de gonflare” a stratului pictural, a apărut probabil în urma unui viciu de tehnică a marufării pânzei pe carton și a fost accentuat în timp, favorizat de factorii de microclimat inadecvați. Pânza, după cum se știe, este un material cu o structură flexibilă, cu indici de transformare fizico-chimică ai structurii sale mult diferiți față de cei ai cartonului, care este un material dur și rigid. Astfel, prin modificarea parametrilor de microclimat,

Fig. 2 și 3. Desprinderea pânzei față de suportul de carton, cu efect „de gonflare” a stratului pictural.

cu o umiditate relativă ridicată la cote înalte, adezivul de natură organică suferă transformări fizico-chimice prin pierderea proprietăților de adeziune iar fibrele textile se dilată, întregul suport de pânză mărindu-și volumul foarte mult față de cel al cartonului. Revenind la parametrii inițiali ai microclimatului, tendința suportului flexibil este aceea de a se relaxa și de a reveni la forma inițială, însă odată desprinsă, pânza va forma pe acele zone niște clivaje fără acces la suport, vizibile și la nivelul stratului pictural.

Secționarea fibrei textile la nivelul colțului inferior stâng și destrămarea marginilor pânzei reprezintă un efect al plierii repetate a acesteia, în urma pierderii suportului de carton ce avea rol de susținere.

Suportul de carton

Așa cum am amintit anterior, pierderile de materie ale suportului rigid s-au concretizat prin apariția unei lacune de mari dimensiuni, vizibilă pe verso, la nivelul colțului stâng al suportului papetar, precum și deformarea celorlalte colțuri și a marginilor, ce au rezultat în urma tensiunilor necorespunzătoare produse asupra acestora, prin acțiuni de manipulare neglijente a factorului uman, precum și în absența unei rame, pentru o bună perioadă de timp, ceea ce ar fi susținut toate cele patru laturi într-o poziție corectă a suportului.

Descrierea operațiunilor de conservare și restaurare efectuate

Operațiunile de restaurare au început prin asigurarea profilactică a stratului pictural pe zonele cu desprinderi ale suportului de pânză față de cel de carton. Aceasta s-a realizat cu foiță japoneză și clei de pește, cu o concentrație de 3-4%, aplicate pe suprafața picturală afectată. Pentru reșezarea și obținerea planeității suportului de pânză și a stratului pictural pe suportul rigid de carton, s-a recurs la consolidarea de profunzime, utilizându-se seringă, ac și clei de pește 12%, introdus cald între cele două tipuri de suport (pânză și carton). Refacerea aderenței la suportul semirigid și aplatizarea pânzei s-au realizat prin folosirea preseii calde, alternată cu cea rece, iar pentru extragerea surplusului de apă din soluția apoasă de clei de pește s-a utilizat hârtia pelur.

Fig. 4 și 5. Pierderea suportului de carton ce a influențat și degradarea stratului pictural, prin fisurarea acestuia (imagini de detaliu față-verso).

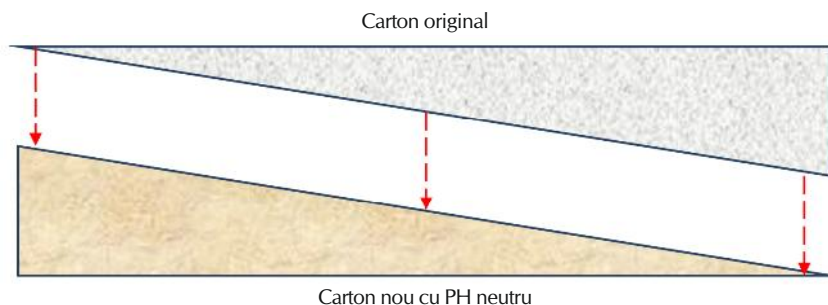

Fig. 6 și 7. Imagini realizate înainte și după refacerea aderenței suportului textil și a stratului pictural la suportul de carton.

Refacerea colțului lipsă s-a executat prin reconstrucția acestuia din carton cu pH neutru, creându-se astfel unghiul de îmbinare între cartonul vechi și cel nou. Pentru saturarea porilor noului carton s-a utilizat vernis de Paraloid 67, în concentrație de 6-7%, aplicat în două rânduri pe suprafața cartonului nou. Refacerea aderenței celor două cartoane prin îmbinare s-a realizat prin folosirea unui liant organic (clei de piele) 9-10% și uscarea respectivei zone, prin supunerea acesteia la presă, pentru o perioadă de 48 de ore.

Fig. 8. Imagine de detaliu realizată după reconstituirea colțului lipsă.

Îndepărtarea depunerilor superficiale formate din praf, de pe suprafața stratului pictural, a fost realizată cu soluție Contrad 2000, în concentrație de 8-10% în apă distilată, și s-a efectuat înaintea operațiunilor de completare a lacunelor stratului pictural. Intervențiile de reconstituire a zonelor lipsă, prin completarea stratului pictural, s-au realizat cu un amestec format din clei de pește 9-10% și carbonat de calciu, aplicat cu ajutorul pensulei.

Protejarea stratului pictural s-a realizat prin vernisarea acestuia cu vernis de Damar, în concentrație de 8-9%, aplicat prin pensulare cu o pensulă lată, pe întreaga suprafață a picturii, iar retușul cromatic a fost realizat cu culori de vernis, în tehnica *ritocco*.

Fig. 9 și 10. Imagini realizate după completarea lacunelor stratului pictural.

Fig. 11. Imagine de detaliu realizată după completarea stratului pictural și după integrarea cromatică.

Fig. 12. Imagine de ansamblu după restaurare.